

Kader Primair

VAKBLAD VOOR LEIDINGGEVENDEN IN HET PRIMAIR ONDERWIJS

THEMA | **Beroepstrots**

Onderwijs kent laagste beroepstrots: waarom? | Portret drie trotse schoolleiders | Professionaliseren draagt bij aan beroepseer | 'Kleren maken de man': de invloed van gedrag, kleding en andere uiterlijkheden

ACTUEEL | **Ouders boos over kwaliteit leerlingenvervoer**

ACHTERGROND | **Talent in het team: vinden en matchen**

Schoolleiders zijn met name trots op hun school; op wat ze samen met hun team bereiken. Denk aan letterlijk hun eigen verdiensten benoemen voelt soms wat gênant of zelfs arrogant. Drie directeuren laten van je team en vooral ook stilstaan bij wat goed gaat. TEKST DANIËLLA VAN 'T ERVE

‘Plezier leidt vanzelf tot **trots**’

Wim Pak (52) begon 32 jaar geleden als leerkracht op obs Bloemhof in Rotterdam en kwam jaren later terug als directeur. In tien jaar tijd wist hij van een achterstandsschool een succesvolle brede school te maken. Kinderen krijgen er een warme maaltijd uit eigen keuken, volgen gemiddeld zes uur per week langer les in kleinere klassen en breiden hun belevingswereld uit tijdens lessen als judo, filosofie of tuinieren. Kwam eerder koningin Beatrix de school al bewonderen, afgelopen juni werden Paks inspanningen bekroond met de VOO-onderwijsprijs (Vereniging Openbaar Onderwijs): redenen te over om trots te zijn.

Wim Pak en het schoolgebouw van obs Bloemhof in Rotterdam

“Waar ik het meest trots op ben, is dat deze school kinderen opleidt om het leven in te gaan. Het gaat er niet om of je een negen scoort op taal, veel belangrijker is te ontdekken waar je goed in bent en die talenten leert te ontwikkelen. Daardoor krijgen kinderen vanzelf plezier in leren: dé voorwaarde voor een succesvolle schoolloopbaan en om uiteindelijk trots op jezelf te kunnen zijn. Het heeft bovendien geen zin om kinderen extra taalles te geven als ze niets begrijpen van het onderwerp dat wordt behandeld. Deze leerlingen komen de wijk niet uit, ze zijn nog nooit in een dierentuin of museum geweest. Door hun belevingswereld te vergroten, werk je aan hun woordenschat. Ik heb daarom de ‘Pak-norm’ ingevoerd. Deze leerlingen krijgen net zoveel mogelijkheden om zich

‘MIJN DOEL HEB IK INMIDDELS
GEHAALD: DEZE KINDEREN KRIJGEN
BETERE KANSSEN DAN HUN OUDERS’

te ontwikkelen op cultureel of sportgebied als mijn eigen kinderen.

Geluk dwing je af door goed te kijken waar kansen liggen en die te benutten. Toen ik op deze school begon, stond ik voor grote problemen: het leerlingaantal daalde en het ziekteverzuim bedroeg zeker 35 procent. Dan ga ik niet nachten wakker liggen, maar dan begin ik met het aanpakken van de cultuur: het leren om elkaar de waarheid te zeggen, en vooral ook om het plezier in je werk terug te krijgen. Voor het geld hoeft je namelijk niet het onderwijs in. Je zult dus ergens anders je voldoening uit moeten halen, zoals plezier in het werk of trots mogen zijn op wat je bereikt. Trots heeft een duidelijk positief effect op de werkbeleving. Laatst leidde een les tuinieren spontaan tot het determineren van insecten. De leerkracht had echt lol gehad in het overdragen van haar kennis. Dat is pas echt lesgeven. Plezier leidt als vanzelf tot trots. Op je vak, maar ook op bijvoorbeeld leerlingen die zelf enthousiast bezoekers rondleiden op school, of op die leerling die onlangs met judo kampioen werd.

Sommige scholen vinden onze werkwijze overdreven: een school hoort kinderen niet van eten te voorzien of bezig te zijn met sponsoractiviteiten. De positieve resultaten spreken echter voor zich. Ik werk ook niet meer uren, maar leg de prioriteiten anders. Zo bestaat mijn team uit goede leerkrachten die de ruimte en het vertrouwen krijgen

“Als je verantwoordelijk bent voor het leggen van een fundament in het leven van honderden kinderen, voor hun ouders een essentiële partner mag zijn

beter onderwijs voor zml-leerlingen, of het omvormen van een zwakke naar een sterke school.

doen op verzoek van Kader Primair een poging en vertellen over plezier, motivatie, regelzucht, het vrij

voor hun eigen aanpak. Zonder dit team, de ouders en alle vrijwilligers zou ik niet kunnen doen wat ik wil doen. Natuurlijk is het hard werken, maar dat is het meer dan waard. Mijn doel heb ik inmiddels gehaald: deze kinderen krijgen betere kansen dan hun ouders. Dat wil niet

zeggen dat ik hier klaar ben. Ik kan mijn plezier en trots overal wel uithalen en er zijn nog genoeg uitdagingen. Waar ik werkelijk trots op zal zijn is dat de school na mijn vertrek overeind blijft, dat ik dus iets blijvends en werkbaars heb neergezet.” |

‘Trots klinkt zo verheven’

Directeur Henk Polman Tuin (65) nam vlak voor de zomer afscheid van ‘zijn’ zmlk-scholen De Eenhoorn en de Stormvogel in Hoorn. Saai werd het nooit in de veertig jaar dat hij er heeft gewerkt. Sterker nog, hij had best langer door willen werken. Tuin kan bovendien echt trots zijn op wat de scholen samen voor zml-leerlingen hebben bereikt.

Henk Polman Tuin, inmiddels met pensioen, voor het gebouw van de Stormvogel in Hoorn.

“Het lukte ons bijvoorbeeld in 1982 al een eigen gebouw en programma voor de oudere leerlingen te creëren. Nu is er een complete leerlijn ‘Werken’ en stroomt meer dan 50 procent uit naar betaald werk. Dat dat voor deze kinderen haalbaar is, was toen echt ondenkbaar. Al begin jaren tachtig konden ook kinderen met een lichamelijke beperking bij ons terecht. Daarvoor moesten letterlijk drempels worden geslecht, maar we kregen het wel voor elkaar. Dat het

‘HET ‘TROTS ZIJN’ STAAT ENORM ONDER DRUK DOOR ALLE REGELS EN PROTOCOLLEN WAAR WE AAN MOETEN VOLDOEN’

thuisnabij onderwijs nu als vanzelfsprekend wordt gezien en dus geen rare hersenkronkel van mij is geweest, daar kan ik echt trots op zijn.

Trots klinkt alleen zo verheven. Het is een woord waarvoor we, zeker in het onderwijs, huiverig zijn om het te gebruiken; bang als we zijn om de deksel op de neus te krijgen. Om afgestraft te worden door bijvoorbeeld de inspectie, die benadrukt wat er allemaal nog veel beter kan. Het ‘trots zijn’ staat enorm onder druk door alle regels en protocollen waar we aan moeten voldoen. Het is echt niet nodig om vast te leggen dat je elkaar niet mag slaan en hoe je daar als school mee om moet gaan. De strikte controle van de overheid is funest, er spreekt geen vertrouwen uit dat het goed zal gaan. Bovendien is niet alles in indicatoren te vangen. Een goede sfeer op school is bijvoorbeeld essentieel voor kinderen om zich maximaal te ontwikkelen, om uiteindelijk trots te kunnen zijn.

Het is niet lastiger om trots te zijn in het speciaal onderwijs dan in het reguliere. Trots is een gevoel, en daarmee subjectief. Wat de een trots maakt, zal de ander koud laten. ❖

en ‘en passant’ ook nog tientallen professionals mag leiden in hun persoonlijke ontwikkeling, dan mag je daar best trots op zijn.” Hans van den Berg

Aan trots gaat betrokkenheid vooraf, gevolgd door waardering voor wat iemand bereikt. Als directeur stimuleer ik dat door het team de vrijheid te geven hun eigen aanpak te kiezen, door vooral te sturen op dingen die goed gaan en waardering daarvoor uit te spreken. Dat is lang niet altijd makkelijk, omdat het zoeken is naar een evenwicht tussen

die autonomie en de regels van de overheid. Al die regels nodigen niet uit om zelf na te denken of eigen initiatief te tonen: voorwaarden om trots te kunnen zijn. Pas als je het gevoel hebt dat jouw eigen steentje heeft bijgedragen aan de ontwikkeling van een kind, dan kun je trots zijn. Dat bereik je dus niet door alleen strikt de regeltjes na te leven.” |

‘Trots werkt motiverend’

Robert Everink (45) is een ‘baas van buiten’. Acht jaar geleden maakte hij de overstap van de zorg naar het onderwijs. Hij verbaasde zich vooral over hoe methodegericht het onderwijs is. In 2006 kreeg hij de kans om als directeur op de nieuwe basisschool Los Hoes in Haaksbergen onderwijs aan te laten sluiten op de behoeften van elk kind. Los Hoes werkt volgens het concept ‘Een Andere Basisschool’, waarin betekenisvol leren centraal staat. De vruchten die dat nu al oplevert, doen Everink en zijn team af en toe glunderen van trots.

Robert Everink puzzelt even mee. Foto: Erika de Lugt

“Twee leerlingen uit groep 6 kwamen bij me met een petitie met handtekeningen voor een voetbalveld met echte goals bij ons nieuwe gebouw. Het feit dat ze zonder schroom naar me toe komen, maakt me al trots. Het is een bewijs dat ons concept werkt: iedereen is gelijk, al zijn er andere rollen. Dat deze leerlingen hiertoe het initiatief nemen, terwijl ze weten dat de gemeente andere ideeën heeft, heeft ons wel doen stralen. Het is de meerwaarde van wat we willen bereiken hier op school: dat kinderen kunnen omgaan met de consequenties van bepaalde keuzes.

Zelfbewustzijn is in deze maatschappij heel belangrijk. De mogelijkheden zijn legio en jonge kinderen mogen al veel zelf bepalen: van welke kleding ze aan willen tot

‘DAT HET CONCEPT WERKT, ZIE IK AAN ALLES: LEERLINGEN, OUDERS EN LEERKRACHTEN FLOREEREN ERBIJ’

wat ze in hun vrije tijd willen doen. Onze school maakt kinderen bewust van wie ze zijn en waar hun kansen liggen. Naast een verplicht aanbod, mogen de leerlingen elke dag zelf kiezen welke workshops ze willen doen. Voor de leerkrachten is het de kunst elke dag iets aan te bieden waarvoor leerlingen interesse hebben en wat hen verder helpt. Na schooltijd evalueren we alle kinderen per bouw. Dat afstemmen is noodzakelijk om de ontwikkeling van elk kind goed te kunnen volgen. Dit concept vraagt veel van iedereen. Maar doordat je samen verantwoordelijk bent voor ieder kind, deel je ook samen de lasten én vier je samen je successen. Trots is voor velen een vies woord, we zijn zo gefocust op wat er fout gaat. Natuurlijk is het goed om te kijken wat er beter kan, maar ik merk hoe motiverend het werkt om nadrukkelijk stil te staan bij wat goed gaat. Om trots te zijn op wat we bereiken.

Onze school wordt met kritische blik gevolgd. Er zijn nog geen uitstroomgegevens, dus het ‘harde’ bewijs is er niet. Dat het concept werkt, zie ik aan alles: leerlingen, ouders en leerkrachten floreren erbij. Trots kan alleen ontstaan door serieus te nemen wat mensen willen en kunnen. Dat kan in hele kleine dingen zitten. Zo heb ik de petitie meteen ingescand en naar de gemeente gestuurd. Al krijgen ze de echte goals misschien niet, ik laat zien dat de mening en inzet van leerlingen er wel toe doen.” |

“Wees trots op je veelzijdigheid en op je verantwoordelijkheid voor de volgende generatie.” Eugène Hansen